

MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ
KATEDRA PSYCHOLOGIE

PSY112 / PSY452

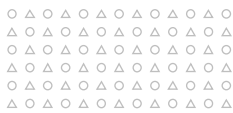
Metodologie psychologie - kvantitativní přístup

SYLABUS PŘEDMĚTU

PRACOVISŤE	Katedra psychologie, Fakulta sociálních studií
PŘEDMĚT	PSY112 / PSY452 Metodologie psychologie - kvantitativní přístup
FORMA STUDIA	denní studium
ŠKOLNÍ ROK	PS 2009
VYUČUJÍCÍ	Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D. Mgr. Jakub Procházka PhDr. Martin Vaculík, Ph.D.

OBSAH

OBSAH	2
VYUČUJÍCÍ	3
CHARAKTERISTIKA A CÍL PŘEDMĚTU	3
ORGANIZACE PŘEDMĚTU	3
POŽADAVKY NA UKONČENÍ PŘEDMĚTU	4
Účast na seminářích	4
Písemné úkoly	4
ÚKOL 1: Realizace výzkumného projektu	4
ÚKOL 2: Oponentský posudek výzkumného projektu	7
ZKOUŠKA	7
DŮLEŽITÉ BODY, KTERÉ JE VHODNÉ MÍT NA PAMĚTI	8
OBZVLÁŠTĚ DŮLEŽITÉ TERMÍNY	8
MATERIÁLY K PŘEDMĚTU PSY112 / PSY452	9
Literatura	9
Internetové zdroje	10
Studijní materiály v Informačním systému MU	10
PROBLÉMOVÉ OKRUHY	11
1. Jak se dělá psychologický výzkum?	11
2. Jak získat informace, po kterých toužíme?	12
3. Jak zajistit, abychom dostali spolehlivé a důvěryhodné odpovědi?	13
4. Jak vybrat lidi (a chování) do výzkumu?	14
5. Jak se podělit o své výsledky?	15
6. Reflexe „vědeckého“ poznávání	16
OBSAH SEMINÁŘŮ	17

VYUČUJÍCÍ

PhDr. Martin Vaculík, Ph.D. - garant předmětu (přednášky, semináře)

Katedra psychologie, FSS MU

e-mail: vaculik@fss.muni.cz

Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D. (přednášky, semináře)

IVDMR, FSS MU

e-mail: stan@fss.muni.cz

Mgr. Jakub Procházka - (přednášky, semináře)

Katedra psychologie, FSS MU

e-mail: jak.prochazka@mail.muni.cz

CHARAKTERISTIKA A CÍL PŘEDMĚTU

Cílem předmětu je seznámit studenty se základy psychologického výzkumu, a to jak z aspektu produkčního (tj. realizace výzkumu), tak z aspektu konzumentského (tj. posouzení výzkumu). Předmět zprostředkuje studentům poznatky nezbytné k realizaci a posouzení výzkumného projektu. Po jeho absolvování budou účastníci schopni navrhnout a realizovat výzkumný projekt se všemi náležitostmi - formulovat výzkumný cíl, výzkumné otázky, hypotézy, zvolit adekvátní výzkumný design, vybrat vhodné metody sběru dat, metody výběru zkoumaných osob, zacházet s prameny, zacházet s výsledky a napsat výzkumnou zprávu. Budou též schopni posoudit přednosti a nedostatky publikovaných výzkumů pro účely případného profesního využití.

ORGANIZACE PŘEDMĚTU

Počet kreditů: 6

Ukončení předmětu: zkouška

Přednášky: 2 hodiny 1 x 14 dní

Seminář: 2 hodiny 1 x 14 dní

Předmět tvoří 6 - 7 přednášek, na které navazují semináře. Přednášky i semináře se konají zpravidla jednou za 14 dní. Do seminárních skupin se studenti zapisují prostřednictvím informačního systému MU. Konkrétní časový harmonogram je upřesněn v souboru umístěném ve studijních materiálech k předmětu.

V rámci seminářů budou vytvořeny týmy studentů (cca 4 - 5 osob), které pracují na zadaných úkolech (viz Písemné úkoly). Podstatnou část plnění úkolů tvoří týmová práce.

POŽADAVKY NA UKONČENÍ PŘEDMĚTU

ÚČAST NA SEMINÁŘÍCH

- Účast na seminářích je povinná, přítomnost na semináři je kontrolována.
- Součástí účasti na seminářích je povinná prezentace příslušných částí výzkumného projektu (viz Organizace prací na projektu).
- Možná je jedna neúčast na semináři. Jakákoliv další neúčast na semináři automaticky znamená ukončení studia v předmětu. Neúčast na seminářích nelze omluvit žádnými doklady (např. vyjádřením lékaře, dokumentem o zpoždění spoje apod.).

PÍSEMNÉ ÚKOLY

V průběhu semestru pracují studenti na níže uvedených úkolech. Jejich 100% realizace a odevzdání v určených termínech je předpokladem k tomu, aby se student mohl přihlásit ke zkoušce. Úkoly jsou plněny formou týmové i individuální práce, jsou zadávány na seminářích a doplňovány informacemi ve studijních materiálech k předmětu.

ÚKOL 1: Realizace výzkumného projektu

Organizace prací na projektu

- Na tomto úkolu pracují týmy o velikosti 4 - 5 studentů. Složení týmů je třeba nahlásit k níže uvedenému datu na adrese vaculik@fss.muni.cz. Součástí informace je a) název týmu, b) jména členů týmu, c) kontaktní e-mailová adresa. Nezapojení do žádného týmu znamená ukončení studia v předmětu.
- V průběhu semestru mají týmy za úkol navrhnout a realizovat výzkumný projekt. Jednotlivé kroky práce na projektu jsou zadávány na seminářích. Jejich částečný obsah je popsán níže v tomto textu (viz kapitola Co musí projekt obsahovat?).
- Součástí plnění úkolu je odevzdání částí projektu v dohodnutých termínech a pravidelná prezentace jednotlivých kroků výzkumu na seminářích¹. Prezentace je považována za splněnou, působí-li tým při obhajobě vlastních rozhodnutí a myšlenek přesvědčivě a připraveně. V opačném případě je prezentace označena za nesplněnou a tým v předmětu skončil.
- Hlavními výstupy úkolu jsou jednotlivé prezentace na seminářích, zpráva v požadované struktuře a nasbíraná data. Data je nutné odevzdat v elektronické podobě jako datovou matici.
- Při odevzdání první části výzkumného projektu (výzkumná otázka a hypotézy) obsahuje odevzdávaný dokument dvě části: a) přehled výchozích poznatků (teoretický rámec), výzkumnou otázku a hypotézy, které si tým vybral a na kterých bude nadále pracovat, tj. výsledek skupinové diskuse nad různými tématy a výzkumnými otázkami, b) přehled výchozích poznatků (teoretický rámec), výzkumnou otázku a hypotézy každého člena týmu, tj. materiál, se kterým každý člen týmu přispěl do diskuse. Tímto postupem usilujeme o zapojení všech členů týmu do spolupráce, o zajímavost a smysluplnost řešených výzkumných otázek. Předmět bude ukončen studentovi, jehož výzkumná otázka a hypotézy se v odevzdaném materiálu neobjeví.

¹ Ke splnění úkolu je nezbytná prezentace všech částí projektu na seminářích tak, jak jsou vyžadovány (viz Obsah seminářů).

Hodnocení projektu

- Projekt je hodnocen v rozmezí 0 - 50 bodů. Bodově je hodnocena finální verze projektu. Hodnocení projektu je součástí známky (body za projekt se sčítají s body za písemný test). Minimální počet bodů, který zaručuje přijetí projektu je 20 bodů. Maximální počty bodů za jednotlivé části projektu jsou uvedeny níže. 5 bodů je vyhrazeno na tzv. „dobrý dojem“. Ten tvoří úspornost, logická ucelenost projektu, originalita projektu, jeho propojení s realitou nebo teorií, kvalita zpracování (pravopisné chyby, grafická úprava).
- Projekt, který je hodnocen menším počtem než 20 bodů, musí být přepracován. Projekt je možné přepracovat jednou. Nebude-li projekt splňovat požadavky ani po přepracování, studenti autorského týmu ukončili předmět neúspěšně.

Výzkumný projekt bude mít následující strukturu:

ČÁST PROJEKTU	MAXIMÁLNÍ POČET BODŮ
1. Formulace výzkumné otázky a její zdůvodnění	10
2. Hypotézy	5
3. Design výzkumu	5
4. Metoda výběru vzorku a výzkumný soubor	5
5. Použité metody sběru dat	5
6. Výsledky	5
7. Diskuse	10

Co musí projekt obsahovat?

Projekt má danou strukturu, podle které je hodnocen (viz Hodnocení projektu). V této části stručně popisujeme podstatné věci, které nesmějí chybět v jednotlivých částech projektu. Nejedná se o všechny požadavky, ale pouze o ty základní. Další informace, které budou uvedeny v projektu se musí řídit základními metodologickými pravidly např. formulované hypotézy musí být nejen odpovědí na výzkumnou otázku, ale také musí splňovat další kritéria (viz povinná literatura).

FORMULACE VÝZKUMNÉ OTÁZKY A JEJÍ ZDŮVODNĚNÍ

Teoretická východiska: co bylo v daném tématu zkoumáno a zjištěno, proč si klademe právě naši výzkumnou otázku (ze zdůvodnění by mělo být patrné, v čem je problém)

Formulace výzkumné otázky

Definice pojmů, které obsahuje výzkumná otázka.

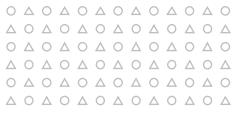
HYPOTÉZA

Je odpovědí na výzkumnou otázku.

DESIGN VÝZKUMU

Klasifikace proměnných: závislá, nezávislá proměnná.

Přehled intervenujících proměnných a popis vyrovnání se s jejich vlivem: eliminace, párování, zařazení mezi nezávislé, znáhodnění.

Přehled a zvážení faktorů ohrožujících interní validitu projektu: historie, zrání a přirozený vývoj, neekvivalentnost skupin, efekt měření, chyba měřicího nástroje, úbytek zkoumaných osob, reaktivita zkoumaných osob, očekávání experimentátora.

Přesný popis výzkumného postupu (půjdeme tam a tam, budeme dělat to a to, budeme mluvit jsme s těmi a těmi, budeme říkat to a to atd.).

METODA VÝBĚRU VZORKU A ZKOUMANÝ VZOREK

Popis výběru vzorku (Jak získám vzorek - jevů, osob?)

Zdůvodnění (zvážení výhod a nevýhod) volby tohoto postupu (Proč jsem si vybral tento způsob?)

METODY SBĚRU DAT

Operacionální definice proměnných, které obsahuje hypotéza a reflexe zúžení oproti definici pojmové.

Popis metody a zdůvodnění její volby (zvážení jejích výhod a nevýhod oproti alternativním metodám).

Uvedení metody v plném znění (dotazník, pozorovací schéma, plán rozhovoru, popis měřicího postupu atd.).

VÝSLEDKY

Statistický popis vytvořených dat a výsledky testování stanovených hypotéz.

DISKUSE

Stručná formulace zjištění a jejich interpretace.

Propojení s poznatkovou bází, z níž vycházíte.

Omezení, popř. nedostatky výzkumu. Zaměřte se především na konstruktovou validitu a reliability, interní validitu a možnosti zobecňování, tj. externí validitu.

Nedořešené otázky, nově vyvstanuvší otázky, překvapivá zjištění apod.

Praktické implikace zjištění.

LITERATURA

PŘÍLOHY: plné znění dotazníků, detailní popis podnětových materiálů, znění kontaktního mailu / letáku apod.

Finalizace projektu

V úspěšných projektech dochází v rámci finalizace k přepsání většiny textu, který vznikl během semestru, zejména v úvodní části. Je třeba odstranit slepé uličky, doplnit argumenty a odkazy tak, aby celý text úsporně a uceleně vypovídal o výzkumné otázce, která byla nakonec řešena. Je třeba zkontrolovat, zda si jednotlivé části výzkumné zprávy odpovídají. Je naopak dobré se vyhnout se tomu, aby byla výzkumná zpráva „deníkovým“ záznamem o vývoji myšlenek výzkumníka během semestru. Dobrá výzkumná zpráva o jednoduchém projektu s jednou hypotézou by neměla přesáhnout cca 15 normostran (5 úvod, 5 metoda a výsledky, 5 diskuze, 27 000 znaků včetně mezer) při zachování veškerých důležitých informací. Plné znění použitých dotazníků či popis podnětových materiálů patří do příloh.

ÚKOL 2: Oponentský posudek výzkumného projektu

- Na tomto úkolu pracuje každý student samostatně. Úkolem je vytvořit oponentský posudek zadané výzkumné zprávy. Struktura pro tvorbu posudku je studentům představena na semináři a obsahuje ji také šablona pro psaní oponentského posudku, která je umístěna ve studijních materiálech předmětu. Posudek je odevzdán v elektronické podobě v termínu, který je specifikován v tomto materiálu.
- Oponentský posudek je hodnocen přijat / nepřijat. Posudek, který nebude splňovat požadavky je možné jednou přepracovat. V případě, že ani po přepracování požadavky nespĺňuje, jeho autor ukončil předmět neúspěšně.

Termín odevzdání: PSY_A: 6. 11. 2009, PSY_B, PSY_C: 13. 11. 2009

Forma odevzdání: elektronická verze, soubor pojmenovaný příjmením autora ve formátu dokumentu Word (doc)

Místo odevzdání: studijní materiály předmětu PSY112, složka s názvem Oponentský posudek

Hodnocení přijat / nepřijat

ZKOUŠKA

Předmět je zakončen zkouškou. Ke zkoušce se může přihlásit student, který splní výše stanovené podmínky tj.:

- odevzdá dílčí části projektu v určených termínech na určené místo
- prezentuje dílčí části projektu na seminářích a prezentace jsou považovány za splněné
- odevzdá finální verzi projektu a nasbíraná data v dohodnutém termínu na určené místo
- projekt je přijat a hodnocen minimálně 20 body
- odevzdá oponentský posudek v určeném termínu a posudek je hodnocen hodnocením „přijat“
- Zkouška má písemnou podobu, tvoří ji celkem 20 otázek.
- Otázky v testu jsou otevřené s prostorem pro volné výpovědi i uzavřené s možností volby.
- Písemný test je hodnocen 0 - 50 body. Minimální počet bodů, který zaručuje neopakování písemného testu je 25 bodů. Nižší počet bodů znamená neúspěšný pokus o složení zkoušky. V takovém případě student postupuje podle platného Studijního řádu (viz <http://www.rect.muni.cz/statut/studrad.htm>).

Zkouší se:

- v rozsahu látky, který je vymezen v sylabu k předmětu PSY112 / PSY452
- konkrétní znalosti - základní poznatky, termíny, pravidla, teorie
- dovednost aplikace znalostí na konkrétní situaci či problém

Celkové hodnocení

Celkové hodnocení studenta v předmětu je dáno výsledky za písemné úkoly a výkonem při zkoušce. Bodové hodnocení je převedeno na známky podle následujícího klíče:

známka	bodové hodnocení
A	100 - 89
B	88 - 78
C	77 - 67
D	66 - 57
E	56 - 47
F	44 - méně

DŮLEŽITÉ BODY, KTERÉ JE VHODNÉ MÍT NA PAMĚTI

- Účast na seminářích je povinná a přítomnost na semináři je kontrolována. Možná je jedna neúčast na semináři. Jakákoliv další neúčast na semináři znamená ukončení studia v předmětu.
- 100% realizace a odevzdání všech úkolů v určených termínech je předpokladem k tomu, aby se student mohl přihlásit ke zkoušce.
- Výsledné hodnocení tvoří součet bodů za výzkumný projekt a písemný test. K tomu, aby mohl být student hodnocen, je třeba splnit minimální počet bodů: a) 20 bodů za výzkumný projekt, b) 25 bodů za zkoušku.
- Součástí práce na výzkumném projektu je odevzdání částí projektu v dohodnutých termínech a pravidelná prezentace jednotlivých kroků výzkumu na seminářích. 100% plnění těchto kroků je předpokladem pro odevzdání a přijetí projektu.
- Projekt je odevzdán jako text v požadované struktuře a nasbíraná data v podobě datové matice.
- K písemným úkolům patří vypracování oponentského posudku zadané výzkumné zprávy.
- Respektování všech pravidel uvedených v sylabu je zárukou toho, že se neobjeví žádné organizačně - technické nejasnosti.

OBZVLÁŠTĚ DŮLEŽITÉ TERMÍNY

akce	PSY_A	PSY_B	PSY_C
Odeslání složení pracovních týmů	28. 9. 2009	28. 9. 2009	28. 9. 2009
Odeslání výzkumné otázky a hypotéz	14. 10. 2009	21. 10. 2009	21. 10. 2009
Odeslání metody sběru dat a metody výběru zkoumaných osob	28. 10. 2009	4. 11. 2009	4. 11. 2009
Odeslání oponentského posudku	6. 11. 2009	13. 11. 2009	13. 11. 2009
Odeslání designu výzkumného projektu	12. 11. 2009	19. 11. 2009	19. 11. 2009
Odeslání finální verze projektu	10. 12. 2009	10. 12. 2009	10. 12. 2009

MATERIÁLY K PŘEDMĚTU PSY112 / PSY452

Literatura

Při studiu metodologie psychologie je třeba kombinovat různé materiály. Vybrali jsme tři učebnice, které považujeme za základní zdroje poznatků, a které pokrývají prezentované tematické okruhy. Prostudování těchto učebnic považujeme za nutné minimum. K doplnění informací z povinné literatury lze využít doplňující literaturu.

Povinná literatura

Anzenbacher, A. (1990). Úvod do filozofie. Praha, SPN.

Ferjenčík, J. (2000). Úvod do metodologie psychologického výzkumu. (Jak zkoumat lidskou duši). Praha: Portál.

Goodwin, C. J. (2008). Research in Psychology: Methods and Design. 5. ed. NJ: Wiley & Sons Inc.

Doplňující literatura

Balashov, Y., Rosenberg, A. (2002). Philosophy of science. Contemporary readings. London : Routledge.

Bell, P. B., Staines, P. J., Michell, J. (2001). Evaluating, doing and writing research in psychology. A step-by-step guide for students. Thousand Oaks: Sage.

Bem, D. J. (1995). Writing a Review Article for Psychological Bulletin. Psychological Bulletin, 118, 172 - 177.

Bem, D. J. (2003). Writing the empirical journal article., [staženo 15.8.2006]. Dostupné z www: <<http://dbem.ws/WritingArticle.2.pdf>>.

Booth, W. C., Colomb, G. G., Williams, J. M. (2003). The craft of research. Chicago: University of Chicago Press.

Bradburn, N., Sudman, S., Wansink, B. (2004). Asking questions. The definitive guide to questionnaire design - for market research, political polls and social and health questionnaires. San Francisco: Jossey-Bass.

Brinberg, D., McGrath, J. E. (1985). Validity and the research project. Beverly Hills: Sage.

Coolican H. (1994). Research methods and statistics in psychology. London, Hodder & Stoughton (i v pozdějších vydáních).

Delanty, G., Strydom, P. (2003). Philosophies of Social Science. The Classic and Contemporary Readings. Maidenhead: Open University Press.

Disman, M. (1993). Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha, Karolinum.

Dunbar, G. (2005). Evaluating research methods in psychology. A case study approach. Malden: Blackwell.

Feist, G. J. (2006). The psychology of science and the origins of the scientific mind. New Haven: Yale University Press.

Gavora, P. (2000). Úvod do pedagogického výzkumu. Brno, Paido.

Hendl, J. (2005). Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace. Praha: Portál.

Kerlinger, F. (1972). Základy výzkumu chování. Praha, Academia.

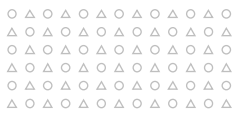
Miovský, M (2006). Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada.

Okasha, S. (2002). Philosophy of science: a very short introduction. Oxford: Oxford University Press.

Pelham, B. W., Blanton, H. (2003). Conducting Research in Psychology. Measuring the Weight of Smoke. Belmont: Wadsworth.

Robson, C. (1993). Real world research. A resource for social scientists and practitioner - researchers. Oxford, Blackwell Publishers Ltd.

Schachter, D. L. (2003). Sedm hříchů paměti. Jak si pamatujeme a zapomínáme. Praha: Paseka.

- Smith, R. A., Davis, S. F. (2006). *The Psychologist as a Detective: An Introduction to Conducting Research in Psychology*. Pearson Prentice Hall, New Jersey.
- Sommer, B., Sommer, R. (1997). *A practical guide to behavioral research. Tools and techniques*. 4th Ed. Oxford: Oxford University Press.
- Strauss A., Corbinová, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice, Albert.
- Šanderová, J. (2005). *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. Praha: SLON.
- Tourangeau, R., Rips, L. J., Rasinski (2000). *The psychology of survey response*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Urbánek, T. (2002). *Základy psychometriky*. Brno: PsÚ AV ČR, PsÚ FF MU.
- Webb, E. J., Campbell, D. T., Schwartz, R. D., Sechrest, L. (1966). *Unobtrusive measures. Nonreactive research in the social sciences*. Chicago: Rand McNally.

Internetové zdroje

- Studentský průvodce k učebnici Goodwin, C. J. (2007). *Research in Psychology: Methods and Design*. 5. ed.: <http://bcs.wiley.com/he-bcs/Books?action=index&itemId=0471763837&bcsId=3639>
- Sympatická on-line učebnice je na <http://www.socialresearchmethods.net>
- Zdroje mnoha užitečných odkazů naleznete na <http://methods.fullerton.edu>

Studijní materiály v Informačním systému MU

V Informačním systému MU části Studijní materiály k předmětu PSY112 / PSY452 najdou studenti podklady k tématům uvedených v sylabu, podklady k přednáškám a další pokyny nezbytné k plnění písemných úkolů.

PROBLÉMOVÉ OKRUHY

Níže uvedené okruhy jsou součástí přednášek předmětu PSY112 / PSY452. Protože se jedná o rozsáhlá témata, je možné, že některé pojmy a přístupy uvedené v sylabu na přednáškách nezazní. Proto spoléháme na aktivitu studentů, kteří mohou využít zdroje uvedené v seznamu literatury ke každému tématu i zdroje získaných vlastním snažením.

1. Jak se dělá psychologický výzkum?

Co všechno do výzkumu patří?

Důvody či účely výzkumu: deskripce, predikce, vysvětlení, změna

Jak zahájit výzkum: výzkumný cíl (nápad), výzkumná otázka, hypotéza

Typy výzkumných otázek, základní znaky dobrých výzkumných otázek

Jak vypadá hypotéza, formulace dobré hypotézy, základní pravidla formulování hypotézy, špatné hypotézy

Na co bychom při výzkumu neměli zapomenout: nomoteticky vs. idiograficky zaměřené otázky, kvalitativnost vs. kvantitativnost, typy proměnných (nominální, ordinální, intervalová, poměrová), validita výzkumného projektu.

Etika psychologického výzkumu

Literatura (celkem: 162 stran, CZ²: 46 stran, EN: 117 stran)

Povinná literatura

<u>autor</u>	<u>strany</u>	<u>počet stran</u>
Ferjenčík, J. (2000)	str. 13 - 48, 134 - 143	46
Goodwin, C. J. (2007): Scientific Thinking in Psychology, Ethics in Psychological Research, Developing Ideas for research in Psychology.	str. 1 - 116	117

Doplňující literatura

<u>autor</u>	<u>strany</u>	<u>počet stran</u>
Gavora, P. (2000)	str. 13 - 15, 16, 23 - 30, 50 - 57	20
Smith, R. A., Davis, S. F. (2006)	str. 23 - 56	34
Booth, W. C., Colomb, G. G., Williams, J. M. (2003)	str. 35 - 108	74
Bell, P. B., Staines, P. J., Michell, J. (2001)	str. 101 - 128	28

Otázky k rekapitulaci

Jak funguje induktivně-deduktivní metoda jako základní nástroj vědy?

Na jaké základní oblasti se musíme zaměřit, abychom zajistili co nejlepší shodu dat s jevy?

Vysvětlete pojem validita? Jaké typy validity nás zajímají především? Jaký význam má pečování o validitu výzkumného projektu?

Jaké znáte typy definic pojmů? Co je operacionalizační definice?

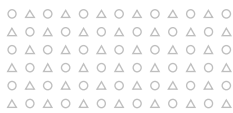
Jaké kroky patří do tvorby výzkumného projektu?

Jaké etické zásady platí pro výzkum s lidskými zkoumanými osobami?

Jaké etické zásady platí pro publikování odborných textů?

Pojmenujte hlavní cíle vědeckého snažení a rozdíly mezi nimi vysvětlete na příkladech.

² CZ: literatura v českém jazyce, EN: literatura v anglickém jazyce

Jaké jsou odlišnosti nomotetického a ideografického přístupu?
Popište odlišnosti mezi výzkumnou otázkou a hypotézou.
Jaká jsou základní pravidla pro formulování hypotézy?
Jaké jsou znaky hypotézy, která není ověřitelná (testovatelná)?

2. Jak získat informace, po kterých toužíme?

Měření a metody získávání dat v psychologickém výzkumu. Základy psychometrie. Reliabilita metod (stabilita, vnitřní konzistence) a validita metod (obsahová, kriteriální, konstruktová).

Pozorování (zúčastněné / strukturované, časové vzorky / vzorky událostí), pozorovací schéma, observační zkreslení a chyby, reliabilita a validita, experimentální pozorování, neinvazivní metody (dokumenty, produkty, stopy), psychologické testy a škály.

Dotazování - rozhovor a dotazník. Strukturování rozhovorového plánu, vedení rozhovoru, formulace a formy otázek, zdroje zkreslení v odpovědích, kognitivní teorie odpovídání na otázky, rozdíly mezi rozhovorem a dotazníkem.

Obsahová analýza nestruturovaných dat, kategorizace (kódování).

Metody měření postojů, hodnot - sémantický diferencál, test repertoárových mřížek, asociační experiment, Q-sort.

Literatura (celkem: 218 stran, CZ: 189 stran, EN: 90 stran)

Povinná literatura

<u>autor</u>	<u>strany</u>	<u>počet stran</u>
Ferjenčík, J. (2000)	str. 149 - 218	70
Disman, M. (1993)	str. 123 - 138, 140 - 177	54
Goodwin, C. J. (2007): Measurement and Data Analysis, Observational and Survey Research Methods	str. 117 - 160; 423 - 468	90
Urbánek, T. (2002)	str. 3 - 63	61

Doplňující literatura

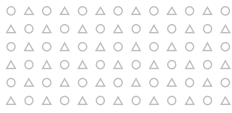
<u>autor</u>	<u>strany</u>	<u>počet stran</u>
Miovský (2006) - vedení rozhovoru	str. 155 - 174	20
Tourangeau, R., Rips, L. J., Rasinski (2000) - teorie odpovídání	str. 1 - 61	62
Sommer, B., Sommer, R. (1997) - kombinování metod, mapy a stopy	str. 6 - 11, 60 - 78	25
Strauss, A., Corbinová, J. (1999) - kategorizace (kódování)	str. 39 - 69	31
Webb, E. J. et al (1966) - neinvazivní metody (původní pojednání)	str. 35 - 111	76
Coolican, H. (1994) - pozorování, dotazování <i>prostě</i>	str. 93 - 158	66
Robson, C. (1993) - pozorování, dotazování <i>prakticky</i>	str. 187 - 302	116

zajímavé čtení pro rozšíření obzorů

Bradburn, N., Sudman, S., Wansink, B. (2004): Jak se ptát na různé věci. Máte-li téma a chcete se na něj dotazovat, je dobré se podívat do této knihy. Zjistíte v ní, jak se ptát a jakých chyb se vyvarovat. Určeno pro všechny sociální vědy.

Otázky k rekapitulaci

Co máme na mysli pojmem měření a jeho přesnost?

Co je reliabilita? Jaké druhy reliability nás zajímají?

Co je validita? Jaké druhy validity nás zajímají?

Jaké jsou typy pozorování jako metody sběru dat? Jaké jsou jejich výhody a nevýhody?

Jaké jsou typy rozhovoru jako metody sběru dat? Jaké jsou jejich výhody a nevýhody?

Jaké jsou typy dotazníkových metod? Jaké vlastnosti očekáváme od dotazníkové metody? Jaké jsou podmínky jejího použití?

Jaké jsou typy otázek? Jaké vlastnosti má dobrá otázka dotazníku/rozhovoru?

Co jsou to neinvazivní metody sběru dat? Jaké jsou jejich výhody a možná omezení?

3. Jak zajistit, abychom dostali spolehlivé a důvěryhodné odpovědi?

Experimentální výzkumný plán

Základní zásady experimentu: vyrovnané skupiny, kontrola vnějších proměnných, manipulace s nezávislou proměnnou.

Interní validita experimentu (a jakéhokoliv výzkumného projektu): vnější proměnné ohrožující interní validitu, ohrožení interní validity způsobené osobou výzkumníka, ohrožení interní validity způsobené zkoumanými osobami.

Externí validita experimentu (a jakéhokoliv výzkumného projektu): vnější proměnné ohrožující externí validitu.

Metody kontroly působení vnějších proměnných: znáhodnění, vyrovnání, eliminace, zkonstatnění, vyvažování, transformace vnější proměnné na nezávislou proměnnou

Typy experimentálních výzkumných plánů - mezisubjektové plány, vnitrosubjektové plány.

Kvaziexperimentální výzkumný plán

Odlišnosti od experimentu. Typy kvaziexperimentálních výzkumných plánů.

Neexperimentální výzkumné plány

Deskriptivní výzkum, korelační výzkum, vývojové přehledy - longitudinální a průřezové projekty, výzkum N = 1, případové studie.

Literatura (celkem: 237 stran, CZ: 50 stran, EN: 187 stran)

Povinná literatura

<u>autor</u>	<u>strany</u>	<u>počet stran</u>
Ferjenčík, J. (2000)	str. 73 - 111, 123 - 133	50
Goodwin, C. J. (2007): Introduction to Experimental Research, Control Problems in Experimental Research, Correlational Research, Quasi-Experimental Designs and Applied Research, Small N Designs.	str. 161 - 194, 195 - 232, 307 - 342, 343 - 384, 385 - 422	187

Doplňující literatura

<u>autor</u>	<u>strany</u>	<u>počet stran</u>
Smith, R. A., Davis, S. F. (2006)	str. 115 - 142, 150 - 158	37

Otázky k rekapitulaci

Jaké jsou základní znaky experimentu? Umíte je demonstrovat na praktickém příkladu experimentu?

Co znamená manipulace s nezávislou proměnnou?

Jaké vnější proměnné mohou ohrožovat interní a externí validitu experimentu (a jakéhokoliv výzkumného projektu)?

Jaké jsou metody kontroly vnějších proměnných?

Jaké typy experimentálních plánů znáte? Popište jejich výhody a nevýhody.

Co je to kvaziexperiment? Jak se odlišuje od pravého experimentu? Kdy má smysl jeho využití?

Popište typy kvaziexperimentálních výzkumných plánů a nastiňte jejich výhody a nevýhody.

Jaké výzkumné plány mimo experimentálních znáte?

4. Jak vybrat lidi (a chování) do výzkumu?

Základní soubor, reprezentativní a nerepresentativní výběr. Náhodný, nenáhodný výběr. Metody náhodného výběru: jednoduchý náhodný výběr bez navracení prvků, systematický náhodný výběr, stratifikovaný náhodný výběr. Metody nenáhodného výběru: příležitostný výběr, kvótní výběr, lavinový (snowball) výběr. Pořizování vzorků chování - behaviour sampling, situation sampling.

Literatura (celkem: 52 stran, CZ: 40 stran, EN: 12 stran)

Povinná literatura

<u>autor</u>	<u>strany</u>	<u>počet stran</u>
Ferjenčík, J. (2000)	str. 112 - 122, 158 - 160	14
Disman, M (1993)	str. 91 - 116	26
Goodwin, C. J. (2007): Observational and Survey Research Methods.	str.	
Shaughnessy, J. J., Zechmeister, E. B. (2003)	str. 85 - 88, 128 - 135	12

Otázky k rekapitulaci

Co bychom měli vědět o základním souboru, chceme-li pořídit reprezentativní vzorek?

Jaké znáte typy náhodných a nenáhodných výběrů?

Co to je pořizování vzorků jevů? S jakou metodou sběru dat je spojen?

Uveďte příklady pro využití tzv. časových vzorků a vzorků událostí.

Jaký smysl má pořizování vzorků situací?

5. Jak se podělit o své výsledky?

Principy vědecké komunikace - přímost, jednoznačnost, odpovědnost, stručnost

„Žánry“ vědecké komunikace - empirická vs. teoretická studie, přehledová studie / metaanalýza, časopisecký článek, konferenční příspěvek, poster, monografie, příspěvek do sborníku, žádost o grant

Základy vědecké stylistiky, argumentační poklesky (přemlouvání vs. ukazování, argumentace autoritou, ad hominem, dělání slaměného panáka, odvolávání se na fakt, zavádějící dichotomie, zneužívání relativnosti pojmů, chybějící články v argumentu, nepřiznaně morálně - hodnotové argumenty, logické omyly).

Struktura empirické časopisecké studie a její rozšíření na diplomovou práci

Zásady citování pramenů

Kritéria hodnocení kvality vědecké stati

Literatura (celkem: 39 stran, CZ: 7 stran, EN: 32 stran)

Povinná literatura

<u>autor</u>	<u>strany</u>	<u>počet stran</u>
Ferjenčík, J. (2000)	str. 54 - 60	7
Goodwin, C. J. (2007)	str. 469 - 500	32

Doplňující literatura

<u>autor</u>	<u>strany</u>	<u>počet stran</u>
Coolican, H. (1994) - rozebraná fiktivní výzkumná zpráva	str. 413 - 433	21
Šanderová, J. (2005) - pomoc pro celé studium	str. 56 - 106	50
Bem. D. J. (2003) - jak psát empirickou studii		18
Bem. D. J. (1995) - jak psát přehledovou studii		6
Bell et al. (2001) - časté argumentační omyly v psychologických textech.	str. 165 - 191	27

Česká citační norma: <http://www1.cuni.cz/~brt/bibref/bibref.html>

Doporučený způsob citování pro diplomové práce: <http://www.fss.muni.cz/psych/materialy/citace.doc>

alternativní zdroje k tématům

Robson, C. (1993)	str. 410 - 429, 464 - 469
Sommer. B., Sommer, R. (1997)	str. 289 - 302

zajímavé čtení pro rozšíření obzorů

Booth et al. (2003): Jak se tvoří odborný text, včetně volby problému, argumentace atd.

Otázky k rekapitulaci

Jaké jsou principy vědecké komunikace?

Dovedete citovat základní typy literatury?

Jaké jsou základní typy citovaného obsahu?

Jak vypadá struktura empirické časopisecké studie?

Pojmenujte zásady psaní přehledové studie?

Podle čeho posuzujeme důvěryhodnost závěrů empirické studie?

6. Reflexe „vědeckého“ poznávání

Úvod do filozofie vědy: epistemologické otázky (pravda, realita, poznatelnost, zákonitost, vysvětlení a porozumění a metodologické možnosti (kazuistiky, idiografie, fenomenologie a hermeneutika, obrat k jazyku, smyslu a kontextu), validita jako komplexně pojatá pravdivost.

Úvod do sociologie vědy: věda jako instituce a moc, kritická a angažovaná věda

Úvod do psychologie vědy: kdo je vědcem a jaké to je být vědcem?

Etické reflexe

Literatura (celkem: 266 stran, CZ: 146 stran, EN: 120 stran)

Povinná literatura

<u>autor</u>	<u>strany</u>	<u>počet stran</u>
Anzenbacher, A. (1990)	str. 48 - 74, 121 - 186	92
Ferjenčík, J. (2000)	str. 11 - 64	54
Goodwin, C. J. (2007): Scientific Thinking in Psychology, Ethics in Psychological Research, Developing Ideas for research in Psychology.	str. 1 - 116	117
Trochim, W. M. K., Donnelly, J. P. (2007)	str. 18 - 20	3

Doplňující literatura

<u>autor</u>	<u>strany</u>	<u>počet stran</u>
Pelham, B. W., Blanton, H. (2003). Kapitola 1. - alternativa ke Goodwinovi		
Okasha, S. (2002) - čtivý a stručný úvod do základních problémů filozofie vědy		
Hendl, J. (2005). Kapitola 3 - popis alternativ neopozitivismu	str. 65 - 102	38
Delanty, G., Strydom, P. (2003) - antologie zásadních autorů a myšlenek ve filozofii sociální vědy		
Balashov, Y., Rosenberg, A. (2002) - antologie zásadních autorů a myšlenek v jiném podání		
Brinberg, D., McGrath, J. E. (1985) - útlé pojednání o validitě		
Feist, G. J. (2006) - pionýrský pokus o etablování psychologie vědy		

Otázky k rekapitulaci

Co všechno můžeme pokládat za poznání?

Jak uvažujeme o pravdivosti poznatků?

Odkud se berou pojmy a teorie?

Jakou roli hraje věda výzkum ve společnosti?

Jaký je vztah mezi ontologií, epistemologií, metodologií a výzkumem?

Jaký je vztah mezi kognitivní psychologií a epistemologií?

OBSAH SEMINÁŘŮ

Semináře jsou zaměřeny na aplikaci znalostí získaných studiem. Mají interaktivní podobu - sami účastníci jsou aktivními tvůrci obsahu seminářů. Obsah je upravován podle aktuálního průběhu práce na projektech.

seminář	obsah	domácí úkol
1	Představení Písemných úkolů a celé organizace práce na nich. Časopisecké, internetové a jiné literární zdroje.	Formulace výzkumných otázek a hypotéz Vytvoření pracovních týmů Termíny odevzdání: 28. 9. 2009
2	Výzkumné otázky a hypotézy - praktická aplikace znalostí. Představení struktury oponentského posudku.	Formulace výzkumné otázky a hypotéz Odeslání výzkumné otázky a hypotéz Termíny odevzdání: PSY_A: 14. 10. 2009, PSY_B, PSY_C: 21. 10. 2009 Práce na oponentském posudku
3	Prezentace a zpětná vazba na výzkumné otázky a hypotézy.	Volba metody sběru dat a metody výběru zkoumaných osob Odeslání metody sběru dat a metody výběru zkoumaných osob Termíny odevzdání: PSY_A: 28. 10. 2009, PSY_B, PSY_C: 4. 11. 2009
4	Prezentace a zpětná vazba na metody sběru dat a metody výběru zkoumaných osob. Diskuse oponentských posudků.	Práce na oponentském posudku Odeslání oponentského posudku Termíny odevzdání: PSY_A: 6. 11. 2009, PSY_B, PSY_C: 13. 11. 2009 Vytvoření designu výzkumného projektu Odeslání designu výzkumného projektu Termíny odevzdání: PSY_A: 12. 11. 2009, PSY_B, PSY_C: 19. 11. 2009
5	Prezentace a zpětná vazba na design výzkumného projektu.	Sběr dat, analýza dat, dokončování projektu
6	Ukončení práce na projektu. Zkušenosti se sběrem analýzou dat a jejich prezentace.	Odeslání finální verze projektu Termíny odevzdání: 10. 12. 2009